

“SINANI & LICI ” SH.P.K.

**PERMBLEDHJE JOTEKNIKE
E RAPORTIT TE
VLERESIMIT TE NDIKIMIT NE MJEDIS**

PER PAISJE ME LEJE MJEDISORE

(OBJEKTI I INERTEVE "ZALL", QARKU ELASAN)

(ZONA MINERARE 458/4/1)

SHKURT 2015

PERMBAJTJA

- 6.1 Permbledhje ne gjuhe joteknike e raportit te VNM-se
- 6.2 Pershkrim i veprimtarise, vlerave te mjedisit ne zonen e veprimtarise, Ndikimeve dhe pasojave te veprimtarise ne mjedis, si dhe masave per zbutjen e pasojave ne mjedis
- 6.3 Pasigurite e rendesishme per veprimtarine dhe pasojat e saj ne mjedis
- 6.4 Procesi i vendimmarrjes dhe roli i VNM-se ne kete proces
- 6.5 Metodot e perqasjet per vleresimin

6.1 PERMBLEDHJE NE GJUHE JOTEKNIKE E RAPORTIT TE VNM-SE

Objekti i inerteve i kerkuar per shfrytezim ndodhet ne lumin Shkumbin ne zonen mes Elbasanit dhe Rrogozhines, Pajove – Sheze.

Administrativisht ndodhet ne Rrethin e Peqinit, Komuna Sheze. Zona me e afert e banuar eshte fshati Trashi rreth 500 m nga konturi i zones se kerkuar per shfrytezim.

Ne kete zone lumi Shkumbin ushqehet nga nje sistem perrenjsh siç jane ai i Ures se Madhe, i Shpetianes, i Grykave dhe ne veriperendim te zones me lumin e Pajoves. Kodrat me te aferta jane ajo e Sharres me lartesi 147 m dhe ne vazhdim ato me lartesi 133 m, 108m etj. Ne anen veriore dhe veri perendimore shtrati I lumit eshte I rrethuar me toka bujqesore me lartesi mesatare mbi 45 m mbi nivelin e detit.

Relievi

Nga ana morfologjike, relievi paraqitet fushor. Kodrat me te aferta jane ajo e Sharres me lartesi 147 m dhe ne vazhdim ato me lartesi 133 m, 108m etj. Ne anen veriore dhe veri perendimore shtrati I lumit eshte I rrethuar me toka bujqesore me lartesi mesatare mbi 45 m mbi nivelin e detit.

Klima dallohet per ndryshime te ndjeshme nga stina ne stine. Keshtu temperature mesatare vjetore eshte rreth 13.80 C, mesatarja e korrikut eshte 23°C, ndersa e janarit 4.6°C, maksimumi apsolut i temperatures arrinne 40.2°C ndersa minimumi 15.5°C. Ngricat jane dukuri te zakoneshme per te gjithë rajonin. Numri i diteve me ngrica arrin deri ne 50 dite/vit. Sasia e rreshjeve arrin deri 1321 mm/vit. Stina me e lagesht eshte dimri. Debora gjithashtu eshte e zakoneshme por shtroja e saj nuk zgjat shume.

Klima pergjithesisht është e përshtatshme për mospengimin e punës për kushte moti gjate kryerjes se veprimtarisë minerare në zonën e kërkuar.

Bimesia. Tokat e lugines ndryshojne nga te hijta kafe ne pjesen e poshteme ne te kafenjta ne ate te sipermen. Ne drejtim te lindjes shkurret mesdhetare zevendesohen gradualisht me dushqet te cilat behen mbizoteruese. Bimesia e kesaj malesie perhet nga dushqet ne formen e shkurreve, pyjeve te ripertesira dhe nga ahishtet qe vende vende jane te perziera me halore.

Menyra e hapjes se transheve

Menyra e zgjedhur per hapjen e vendburimit krijon mundesi per fillimin e transhese ne disa segmente njekohesisht. Transhete do te jene me gjysem seksioni, me thellesi qe varion nga 0 ne hyrje deri ne lartesine e nje shkalle. Kendi i pjerresise se faqes varion nga 55 ne 65° per shkembinj te forte, ndersa gjeresia e shesheve te punes do te jete 5 m me nje kalim.

Perzgjedhja e menyres se shfrytezimit

Sistemi i zgjedhur i shfrytezimit duhet te siguroj:

- Nxjerrjen ne volum e cilesi te mineralit qe kerkohet per tu prodhuar ne dite, muaj e vite me leverdi ekonomike e siguri maksimale ne pune
- Efektivitet te larte te shfrytezimit te vendburimit dhe percakton tipin e mjetit te ngarkimit, transportit, parmasat e karieres, elementet kryesore gjeometrik, si dhe treguesit tekniko – ekonomik te punes ne karriere.

Ne zgjedhjen e sistemit te shfrytezimit gjithashtu jane mare parasysh faktoret e meposhtem:

- Kushtet tekniko-minerare te objektit;
- Menyra e ngarkimit dhe transportit te inerteve ne brendesi te karrieres dhe jashte saj;

- Mjetet e ngarkimit dhe transportit qe parashikohen te perdoren ne prodhim;
- Menyren e dhe shkeputjes se inerteve;

Ngarkimi i inerteve ne sheshet e shkalleve te shfrytezimit parashikohet te behet me eskavator me kove te variushme 1.5 -2m³

Bazuar ne sa me siper, sistemi i shfrytezimit qe parashikohet te perdoret eshte i thjeshte me transport te mineralit ne impiantin e perpunimit , duke lejuar ne kete menyre depozitimin e tij brenda sheshit te impiantit.

Elementet e sistemit te shfrytezimit qe parashikohen te perdoret do te jene:

- Lartesia e shkalles se karrieres 4 m ;
- Gjeresia e sheshit te punes ne gjendje fillestare 10-15 m dhe ne gjendje perfundimtare sa gjeresia e shkalles te percaktuar nga konfiguracioni i terenit ;
- Kendi i skarpates te perkoheshme ne shkallet normale te punes 18° -20°;
- Ngarkimi dhe transporti i mekanizuar;

Per kushtet e vendburimit eshte zgjedhur sistemi i shfrytezimit me transport i cili eshte sistem universal i pershtatshem per çdo kusht ne shtrirje te vendburimit, shumllojshmerine e relievit dhe cfaredo fortesie te shkembinjve;

Sterilet do te ngarkohen ne automjet me ane te mjetit te ngarkimit dhe do te transportohen ne vend depozitimet e caktuara brenda kufijve te karrieres;

Shfrytezimi parashikon fillimin e punimeve nga lart-poshte (dmth nga horizonti i siperm drejt horizontit te poshtem), menyre e cila lejon zhvillimin normal te punimeve te shfrytezimit duke krijuar siguri ne pune dhe shfrytezim te njekohshem ne disa shkalle.

Radha dhe drejtimi i shfrytezimit

Radha e shfrytezimit do te jete nga lart-poshte ndersa drejtimi do te jete pergjithesisht nga kufiri ne qender. Shfrytezimi ne çdo horizont do te filloje ne gjysemtranshete e shkurtra, hapja e te cilave do te filloje krahas ndertimit te rruges. Transhete do te hapen me gjysem seksioni deri ne kufijte perfundimtare te shtrirjes ne zonen qe shfrytezohet. Horizontet do te zhvillohen sipas izohipseve te terrenit.

Rruget e hyrjes dhe te levizjes

Hapja e karrieres ne shfrytezimin me siperfaqe realizon lidhjen me transport automobilistik te prodhimit e te zbulimit nga horizontet e punes ne karriere deri ne vendin e perpunimit ose tregetimit, qe realizohet nepermjet hapjes se rruges se hyrjes, e cila krijon sistemin e rrugeve te transportit dhe pergatitjen e horizonteve te punes per shfrytezim. Kjo rruge eshte hapur nga shoqeria dhe eshte kryer lidhja me rrugen nacionale Durres - morine

6.2 PERSHKRIM I VEPRIMTARISE, VLERAVE TE MJEDISIT NE ZONEN E VEPRIMTARISE, NDIKIMEVE DHE PASOJAVE TE VEPRIMTARISE NE MJEDIS, SI DHE MASAVE PER ZBUTJEN E PASOJAVE NE MJEDIS

Punimet e ngarkimit.

Per kapacitetin vjetor te karrieres, ekskavatori do te perballoje volumin e punes prej 12 000 m³/vit.

12 000 m³/vit : 264 dite/vit = 45 m³/dite.

Numri i ekskavatoreve do te jete 1 (nje).

Transporti ne zbulim dhe prodhim.

Volumi i pergjithshem qe do te transportohet do te jete 12 000 m³/vit e do te depozitohen ne sheshet perkates ne distance transporti te shkurtra qe variojne nga 10-15 m deri ne 150-200 m. Automjetet qe do te perdoren per transport do te jene veteshkarkuese me kapacitet te kazanit 15 m³.

6.3 PASIGURITE E RENDESISHME PER VEPRIMTARINE DHE PASOJAT E SAJ NE MJEDIS

Vleresimet e ndikimeve ne fazen e shfrytezimit mund te ndryshojne me ate te fazes pergatitore dhe instalimit te teknologjise, megjithate disa lloje ndikimesh, pasojat dhe receptoret e ndikimeve jane te njejte me te paret si p.sh. emetimi i pluhurave. Ky ndikim eshte i njejte nga pikpamja cilesore, por ndryshimi ne fazen e shfrytezimit qendron ne aspektin sasior te tij si p.sh. kohezgjatja e ndikimit, ekspozimi ndaj tij pasi lidhet edhe me harten e transportit, vlera e ndikimit apo sinjifikanca e tij.

Identifikimi dhe vleresimi i rreziqeve te tjere per fazen e operimit dhe shfrytezimit te objektit

Nisur nga natyra e veprimtarise qe kerkon perdorimin e makinerive dhe duke marre ne konsiderate faktore natyrore qe mund te favorizojne shfaqjen e situatave jo te zakonshme, gjate fazes se operimit mund te identifikohen edhe ndikime te tjera si:

Erozioni dhe levizja e grimcave minerale nga objekti, qe do te thote ushtrimi i ndikimit te tyre jashte kufijve te objektit, me pasoja sidomos ne trupat ujore te zones. Erozioni do te kontrollohet permes masave te parashkuara ne Planin e Menaxhimit.

Ndikim i botes se gjalle nga veprimtaria.

Megjithate kohezgjatjen e shkurter te parashikuar per shfrytezimin e veprimtarise, lloje te ndryshme faunistike ne objekt do te gjenden nen presion te vazhdueshem, sidomos nga zhurmat. Keto ndikime jane te pashmangshme por masat per zbutjen e tyre mund te rezultojne te sukseseshme ne fazat e ndryshme te zhvillimit te biodiversitetit, vecanerisht gjate ciklit te riprodhimit. Keto masa do te mund te zbatohen me me teper efikasitet gjate vitit te dyte te shfrytezimit mbasi te jete njohur mire sjellja e biodiversitetit ne objekt. Njekohesisht mund te ndodhe demtim habitati dhe folesh te llojeve biologjike me status te vecante mbrojtjeje

Gjate kesaj faze do te ndodhin disa ndryshime te pakthyeshme dhe te pashmangeshme ne pejsazhin, topografine dhe gjeologjine e siperfaqes ku do te terhiqet minerali. Siç shihet edhe nga profili gjeometrik i karrieres (shih raportin teknik) do te krijohen shkalle paralele te cilat do te paraqiten si brezare te gjelberuara ne fazen e rehabilitimit te karrieres.

Duhet kuptuar qe probabiliteti qe secili nga skenaret e mesiperm te ndodhe do te varet shume nga masat qe do te parashikohen dhe zbatohen ne Planin e Menaxhimit.

Vleresimi i ndikimeve ne fazen e mbylljes se karrieres

Mbas shfrytezimit te objektit dhe mbylljes se veprimtarise eshte planifikuar te realizohen punime rehabilitimi te konceptuara ne dy faza sipas natyres se punimeve dhe qellimit te tyre.

Operacionet per rehabilitimin e karrieres do te realizohen,

- per largimin e makinerive,
- per sistemimin dhe pershtatjen e siperfaqes se karrieres per rehabilitim,
- per mbjelljet dhe kujdesin per rehabilitimin e karrieres.

Ndikimet me te mundshme qe lidhen me kete faze jane:

- Emetime pluhurash dhe zhurmash gjate procesit te çmontimit dhe sistemimit te dherave neper shkallet e karrieres,
- Emetime gazrash si pasoje e levizjes dhe transportit te pajisjeve,
- Derdhje aksidentale karburanti dhe hidrokarburesh nga mjetet e transportit.

Keto jane ndikime te pashmangshme plotesisht por kompania do te marre masat e duhura qe te minimizohen ne maksimum, sidomos duke planifikuar eficencen dhe ulur kohezgjatjen e realizimit te operacioneve.

Qellimi kryesor i pergatitjes se planit te masave eshte shmangia, zbutja dhe kompensimi i mundshem i ndikimeve negative me qellim qe te reduktohen ndikimet deri ne nivelet e pranuar. Per te shmangur dhe menaxhuar sa me mire ndikimet negative ne mjedis te shkaktuara nga operacionet e punes te pershkruar me siper, kompania nepermjet personelit te saj ka perpluar dhe do te zbatoje nje plan efikas menaxhimi te ndikimit ne mjedis.

Vleresimi i sinjifikances se ndikimeve nenkupton sa e ushtron veprimtaria e propozuar ndikimin ne mjedisin natyror dhe socio-ekonomik brenda konceptit kohe dhe eshte nje nder aspektet me te rendesishme per tegjykuar mbi te. Qellimi per te cilin u vleresua sinjifikanca e ndikimeve eshte te vleresimi i veprimtarise ne menyre objektive propozimi i masave efikase per minimizimin e ndikimeve thelbesore.

Ndikimet mjedisore te karrieres do te zvogelohen duke zbatuar me korrektesi teknikat e meposhtme:

- Piketim te sakte te siperfaqes se shfrytezimit dhe operim vetem brenda saj,
- Kontrolli i pluhurave permes lagies se zones se punes dhe mbulimit te kamioneve gjate transportit,
- Kontrollin e dherave te gjeneruara dhe sistemimin e tyre me ane te kompakesimit te dherave dhe mbjelljes se shkurreve qe do te dalin nga pastrimi dhe hapja e karrieres me qellim rivegjetacionin e shkalleve,
- Hapjen e kanaleve te nevojshem per te drejtuar ujerat e shiut dhe erozionin,
- Perdorim te mireplanifikuar dhe kontrolluar sipas rregullores se sigurise te lendeve
- Kontroll teknik i mjeteve te punes per te parandaluar rrjedhjet e karburantit

Rregulla te pergjithshme per sigurimin teknik dhe mbrojtjen ne pune.

Gjate ushtrimit te aktivitetit minerar subjekti duhet te mbaje parasysh se problemet e sigurimit teknik dhe te mbrojtjes ne pune jane me te rendesishmet dhe me te mprehta dhe kerkojne vleresim serioz.

Drejtuesi teknik i punimeve, para fillimit te punes dhe gjate saj , do te zbatoje rregullat dhe normat e percaktuara ne Rregulloren e Tekniques se Sigurimit per Minierat dhe Karierat qe jane ne zbatim dhe Ligjit Minerar te Shqiperise Nr 10304, date 15.7.2010 dhe akteve nenligjore te tij

Rregulloret e Tekniques se Sigurimit, nga ana e drejtuesit teknik te punimeve dhe subjektit privat, do te zbatohen ne cdo proces pune te percaktuar ne plan- organizimin e kryerjes se punimeve te hartuar nga drejtuesi teknik i punimeve dhe te miratuar nga drejtuesit e firmes , I cili duhet te permbaje .:

- Plan organizimi i punimeve do te hartohet para fillimit te punimeve;I
- Plan organizimi i punes hartohet nga drejtuesi teknik i punimeve;

- Drejtuesi teknik i punimeve, ose personi i ngarkuar, do te beje kontrollin teknik dhe azhurnimin e sakte te punimeve minerare te cdo lloji per te cilat subjekti ka marre leje shfrytezimi;
- Rradha e kryerjes do te percaktohet hollesisht ne planin e masave tekniko-organizative dhe do te miratohete nga pronari i firmes;
- Ne kete plan tekniko-organizativ, masat e teknikes se sigurimit do te zene vendin kryesor .
- Drejtuesi teknik i punimeve do te kryeje instruksione te rregullta mujore e tre mujore , ku do te trajtohen tema te vecanta per te gjitha profesionet
- Punonjesit, qe do te punojne ne karriere per kontrollin e shpateve te shkalleve, shesheve te ngarkimit , rrugeve te transportit etj do te instruktohen rregullisht dhe do te ndjekin me rigorozitet zbatimin e rregullave dhr normave te Rr.T.S., qe lidhen me keto probleme .
- Kujdes i vecante do te tregohet ne krijimin e kushteve te punes , pastrimit te shesheve te shkalleve ,rrugeve te transportit, krefjes dhe skarifikimit te shpateve te shkalleve te punes dhe nenshkalleve sidomos kur punohet ne zonen me shkembinj me çarje.

Do te zbatohet nje regjim i rrepte ne aplikimin e pasaportave teknike te punimeve te ngarkimit dhe transportit te brendshem .

6.4 PROCESI I VENDIMMARRJES DHE ROLI I VNM-SE NE KETE PROCES

Ne kuadrin e ketij projekti synohet te jepet ne menyre te detajuar vleresimi i ndikimit ne mjedis per objektin minerar qe kerkohet te pajiset me leje mjedisore, ne te cilin pershkruben ne menyre te hollesishme karakteristikat fizike te projektit, marrja ne konsiderate e alternativave, pershkrimi i karakteristikave te mjedisit qe mund te ndikohet, pershkrimi i ndikimeve te rendesishme te veprimtarise, parashikimi i ndikimeve indirekte, pershkrimi i masave per zbutjen e ketyre ndikimeve dhe permbajtja joteknike e projektit.

Per kete aresye jane objekt erozioni masiv. Keto toka karakterizohen nga permbajtje mesatare humusi, reaksion nga pak acid ne neutral, kompleks thithes te madh dhe saturim te larte me baza, kryesisht me Ca dhe Mg, horizont iluvial karbonatik, argjilim dhe ngjeshje ne horizontet e mesme te profilit. Formula e profilit eshte A-AB-B-BC-C ose A-AB-BC ose A-AC-C.

Perfaqesuesit efuzive te ketij rajoni jane diabazet, porfiritet diabazike, porfiritet bajamore dhe dajkat keratofirike.

Ne te gjitha rajonin perreth vendburimit, tradicionalisht, zhvillohen aktivite ekonomike minerare, gje qe ka ndikuar edhe ne llojshmerine faunistike te pranishme ne te. Ne zone nuk egziston mundesia e strehimit te gjitareve te medhenj te cilet t'a perdorin ate si arela per sigurimin e ushqimit, ndersa formacionet me shkurre sherbejne si zona te pershtatshme per fshehjen dhe kullotjen e zvarranikeve te tille si breshka e zakonshme (*Testudo hermani*), apo zhapikeve si specia e *zhapiu te gjelbert (Lacerta viridis)*. Lendinat e hapura me bimesi barishtore paraqiten me rendesi per kullotjen e iriqit

Zona ne te cilen do te zhvillohet aktiviteti nuk gezon status te vecante si zone e mbrojtur, pasi flora dhe fauna jane shume pak te zhvilluara. Terreni pergjithesisht eshte shkembor, pothuaj i zhveshur dhe i mbuluar me barishte e shkurre shume te rralla.

Rajoni ne studim pershkohet nga nje rrjet i dendur perrenjsh dhe rrekezash me karakter stinor. Periferia e zones ku ndodhet objekti ka nje shperndarje karakteristike te tyre. Ushqimi i vetem i prurjeve jane rreshjet e shiut dhe debores. Tipar karakteristik i regjimit hidrologjik eshte luhatja e theksuar e niveleve te tyre gjate vitit, e cila lidhet kryesisht me nivelin e reshjeve. Periudha me prurje te shumta shfaqet gjate muajve tetor-maj dhe me prurje te pakta qershor – shtator. Rrjedhja minimale eshte e lidhur me reshjet e pakta dhe avullimin e fuqishem per shkak te temperaturave te larta. Rrjeti hidrografik i perrenjve perben zonen e drenimit edhe per objektin qe do te shfrytezohet.

Sipas klasifikimit klimaterik te vendit tone te bere nga Instituti Meteorologjik i Akademise se Shkencave, zona ne te cilen ndodhet objekti ben pjese ne nenzonen qendrore te zones klimatike mesdhetare kodrinore. Dimri pergjithesisht eshte i bute dhe me lageshti, kurse vera eshte e nxehte dhe e thate. Kjo zone ka mbi 2500 ore ndricim dielli ne vit.

6.5 METODAT E PERQASJET PER VLERESIMIN

Çdo aktivitet qe zhvillohet ne mjedis shoqerohet me pasoja dhe ndikime ne mjedis qe jane pjese e atij kompromisi qe shoqeria jone ka zgjedhur per t'u zhvilluar. Megjithate e rendesishme eshte qe te kuptohet natyra e ketyre proceseve, forma e shfaqjes se tyre dhe me analitikisht ndikimet e çdo operacioni te kryer, sidomos mbi burimet natyrore te parinovueshme.

Industria minerare eshte shume e rendesishme ne ekonome e nje vendi, por ajo shoqerohet edhe me ndikime mjedisore negative te cilat ne disa raste mund te jene te pashmangshme. Shume prej ndikimeve negative mjedisore mund te minimizohen permes nje planifikimi te kujdesshem mjedisor dhe aplikimit te teknikave dhe teknologjise se parandalimit te ndotjeve.

Vleresimi i ndikimeve te mundshme si pasoje e veprimtarise behet duke u nisur nga nje sere faktoresh qe lidhen me natyren e veprimtarise, teknologjine e perdorur, menyren e operimit, sasine e energjise, lendet e para te perdorura dhe mbetjet e gjenerura, te gjitha keto ne kontekstin e mjedisit fizik, biologjik dhe socio-ekonomik.

Kur flasim per shfrytezim te resurseve minerare duhet te marrim ne konsiderate perdorimin e makinerive te renda, te ekspoziveve si dhe zhvendosjen e transportin e sasive te medha te mineralit nga nentoka.

Bazuar ne menyren e propozuar per shfrytezim ndikimet me thelbesore mund dhe duhet te analizohen sipas fazave te veprimtarise, konkretisht,

- ne fazen pergatitore/instalimeve/rikonstrukcionit dhe kryerjes se punimeve te reja
- ne fazen e shfrytezimit
- ne fazen e mbylljes, rehabilitimit te objekteve dhe riaftesimit te proceseve natyrore.

Eshte e rendesishme te kuptohet natyra e ketyre proceseve dhe forma e shfaqjes se tyre, direkte ose indirekte, ne menyre qe te percaktohet qarte lloji i ndikimeve:

- *Ndikime te kthyeshme ne mjedis*
- *Ndikime te pakthyeshme ne mjedis*

Te dy llojet e ndikimeve mund te minimizohen ne terma relative ku qellimi kryesor eshte mbajtja e tyre brenda siperfaqes se objektit te kerkuar dhe krijimi i kushteve natyrore per te siguruar riaktivizim e proceseve te natyres dhe rigjenerim te ekosistemit.

Per vleresimin e ndikimeve ne mjedis te projektit u ndoqen hapat e meposhtme:

- njohja me projektin dhe teknologjine e tij, menyra e propozuar per shfrytezim,
- njohja me natyren e operacioneve te nevojshme ne mjedis,
- njohja me vlerat natyrore dhe mjedisore te zones dhe siperfaqes,
- historiku i nderveprimit mjedisor te minieres me zonen,

- konsultimi me shume dokumenta e raporte te VNM per veprimtari te njejta.

Subjekti do te kujdeset per administrimin e çdo informacioni qe lidhet me ushtrimin e veprimtarise. Administrimi i te dhenave konsiderohet shume i rendesishem per menyren e operimit te subjektit dhe do te perdoret per te permiresuar eficencen e çdo mase te parashikuar per zbutjen e ndikimeve ne mjedis dhe ne teresi. Per mbajtjen e te dhenave do te perpilohet nje regjister i veçante, fushat e te cilit te mbulojne te gjithë llojin e informacionit te mbledhur qe lidhet me aktivitetin e minieres.

Pergatiti permbledhjen

"STUDIME PROJEKTIME MINERARE" sh.p.k.

Inxh. Miniere-Markshejder:	Halil Bulica
Inxh. Miniere:	Ardian BRAKO
Ekspert Mjedisor :	Hysen DOÇI

